

Naděje na silnou globální úmluvu o plastech v Ženevě slábne. Státy těžící ropu blokuji klíčová opatření a omezují účast odborné veřejnosti

12.8.2025 - | Arnika

Současně je bezprecedentně omezován přístup nezávislých pozorovatelů z řad vědců a nevládních organizací k neformálním jednáním, kde se rozhoduje o finální podobě textu. Česká organizace Arnika, která je na místě součástí šedesátičlenné delegace mezinárodní sítě IPEN, vyjadřuje vážné znepokojení nad tímto postupem.

Situace v Ženevě je napjatá. Tři dny před plánovaným koncem jednání stále není jasné, zda se světoví lídři shodnou na úmluvě, která by skutečně řešila příčiny plastové krize. Hlavní překážkou je skupina zemí, jejichž ekonomika je závislá na těžbě ropy a výrobě plastů. Tyto státy trvají na tom, aby se úmluva zaměřila pouze na řešení plastového odpadu, a odmítají jakákoliv opatření, která by vedla ke snížení samotné produkce plastů a nebezpečných látek, které se do nich přidávají. „Navrhují léčit bolest způsobenou rakovinou, ale ne rakovinu samotnou,“ popisuje situaci Jindřich Petrлік, vedoucí programu Toxické látky a odpady organizace Arnika a poradce sítě IPEN, který se jednání přímo účastní.

Tato blokační taktika je umocněna novým a znepokojivým trendem – vylučováním odborné veřejnosti. Klíčová vyjednávání probíhají v rámci takzvaných „informálních“ skupin za zavřenými dveřmi, bez přístupu pozorovatelů a bez efektivního mechanismu pro zpětnou vazbu. Delegáti tím ztrácejí přístup k expertize vědců a zástupců zasažených komunit – tedy přesně k té technické podpoře, na které přitom závisí úspěch mnoha států.

Spolupředsedkyně sítě IPEN, Pamela Miller a Yuyun Ismawati, zaslaly v této věci předsednictvu konference otevřený dopis, v němž vyjadřují vážné znepokojení. „*Jak se jednání blíží ke kritické fázi, pozorovatelé jsou redukováni na diváky,*“ píší v dopise. „*Uvědomujeme si, že některá uzavřená setkání mohou být nezbytná k dosažení smysluplných kompromisů, ale tato omezení nesmí jít na úkor transparentnosti nebo integrity procesu... Postup je v příkrém rozporu s rezolucí UNEA 5/14, která zdůrazňuje „co nejširší a nejefektivnější možnou účast“.*

Jindřich Petrлік k tomu dodává: „*Koalice podobně smýšlejících si na současných jednáních vzala jako rukojmí ‚konsensus‘ a ‚příští generace‘. Říkají, že bez konsensu bude nová úmluva slabá – přeloženo, chtějí mít možnost blokovat cokoli, co se jim nebude líbit. Současně se zaklínají potřebou úmluvy pro ochranu budoucích generací a druhým dechem dodávají, že je třeba se zaměřit jen na odpady, ale v žádném případě nebránit jejich novému vytváření.*

Arnika spolu s celou sítí IPEN vyzývá předsednictvo konference, aby zajistilo otevřenost všech jednání, poskytlo pozorovatelům prostor a alespoň jeden mikrofon pro možnost vyjádření. Bez skutečné transparentnosti a zapojení expertů hrozí, že výsledná úmluva bude jen prázdným gestem, které nezastaví přetékající vanu plastového znečištění.

(Pro více informací kontaktujte tiskového mluvčího Arniky Luboše Pavloviče, Tato e-mailová adresa je chráněna před spamboty. Pro její zobrazení musíte mít povolen Javascript., +420 606 727 942)

Projekt byl podpořen Ministerstvem životního prostředí. Projekt nemusí vyjadřovat stanoviska MŽP.

<https://arnika.org/o-nas/tiskove-zpravy/nadeje-na-silnou-globalni-umluvu-o-plastech-v-zeneve-slabne-s-taty-tezici-ropu-blokuji-klicova-opatreni-a-omezuji-ucast-odborne-verejnosti>